

Sygn. akt XXV C 1430/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR dek Agnieszka Wlekły - Pietrzak

Protokolant: Anna Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2019 r. w Warszawie na rozprawie spraw z powództwa D. G. i T. G.

przeciwko (...) Bank (...) S.A. w W.

o zapłatę

1. oddała powództwo w całości;
2. zasądza od D. G. i T. G. solidarnie na rzecz (...) Bank (...) S.A. w W. kwotę 15017 zł (piętnaście tysięcy siedemnaście) tytułem zwrotu kosztów procesu.

sygn. XXV C 1430/18

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 9 lipca 2018 roku (data nadania na poczcie) powodowie T. G. i D. G. żądali zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego Banku (...) S.A. w W. kwoty 2 980 920,40 złotych, na którą składają się poszczególne kwoty wraz z odsetkami ustawowymi od tych kwot, tj. od:

1) kwoty 1.788.170,16 zł wraz z:

- (a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 5 września 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;
- (b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

2) kwoty 15.250,28 zł wraz z:

- (a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 9 września 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;
- (b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

3) kwoty 12.262,57 zł wraz z:

- (a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od kwoty od dnia 14 października 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;
- (b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

4) kwoty 15.700,85 zł wraz z:

- (a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 14 października 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;
- (b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

5) kwoty 12.000,75 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

6) kwoty 13.484,82 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

7) kwoty 14.665,63 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 9 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

8) kwoty 10.755,12 zł wraz z:

(a) dnia 28 listopada 2014 roku do dnia 9 stycznia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

9) kwoty 19.135,89 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od 1 lutego 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

10) kwoty 30.905,92 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 1 lutego 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

11) kwoty 10.81,73 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 7 lutego 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

12) kwoty 29.438,62 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 18 lutego 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

13) kwoty 31.993,95 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 7 marca 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

14) kwoty 3.444,02 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 9 kwietnia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

15) kwoty 28.531,75 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od 5 maja 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

16) kwoty 6.254,38 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 7 maja 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi zł od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

17) kwoty 26.076,51 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 15 maja 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

18) kwoty 1.857,91 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 9 czerwca 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

19) kwoty 28.685,68 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 19 czerwca 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

20) kwoty 6200,60 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 8 lipca 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

21) kwoty 25.102,88 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 15 lipca 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

22) kwoty 9.841,64 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 7 sierpnia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

23) kwoty 13.676,31 zł wraz z:

(a) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 13 sierpnia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;

(b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty

24) kwoty 296,30 zł wraz z:

- (a) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 9 września 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;
- (b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty
- 25) kwoty 30.757,5 zł wraz z:
- (a) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 6 października 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;
- (b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty
- 26) kwoty 30.940,34 zł wraz z:
- (a) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 10 października 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku;
- (b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty
- 27) kwoty 30.195,16 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 30 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
- 28) kwoty 2.804,84 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 30 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
- 29) kwoty 29.815,30 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 23 lutego 2016 roku do dnia zapłaty;
- 30) kwoty 3.184,70 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 23 lutego 2016 roku do dnia zapłaty;
- 31) kwoty 28.775,19 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 17 marca 2016 roku do dnia zapłaty;
- 32) kwoty 4.224,81 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 17 marca 2016 roku do dnia zapłaty;
- 33) kwoty 28.021,95 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 26 kwietnia 2016 roku do dnia zapłaty;
- 34) kwoty 4.978,05 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 26 kwietnia 2016 roku do dnia zapłaty;
- 35) kwoty 27.466 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 czerwca 2016 roku do dnia zapłaty;
- 36) kwoty 5.534 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 czerwca 2016 roku do dnia zapłaty;
- 37) kwoty 27.280,34 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 12 lipca 2016 roku do dnia zapłaty;
- 38) kwoty 5.719,66 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 12 lipca 2016 roku do dnia zapłaty;
- 39) kwoty 27.173,97 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 10 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty;

- 40) kwoty 4.976,14 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 10 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty;
- 41) kwoty 26.834,74 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 3 września 2016 roku do dnia zapłaty;
- 42) kwoty 6.165,26 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 3 września 2016 roku do dnia zapłaty;
- 43) kwoty 26.064,96 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 6 października 2016 roku do dnia zapłaty;
- 44) kwoty 6.935,04 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 6 października 2016 roku do dnia zapłaty;
- 45) kwoty 25.613,03 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 5 listopada 2016 roku do dnia zapłaty;
- 46) kwoty 7.386,97 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 5 listopada 2016 roku do dnia zapłaty;
- 47) kwoty 26.194,06 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 2 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty;
- 48) kwoty 6.805,94 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 2 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty;
- 49) kwoty 26.839,16 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 5 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty;
- 50) kwoty 6.160,84 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 5 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty;
- 51) kwoty 27.095,82 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 3 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;
- 52) kwoty 5.904,18 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 3 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;
- 53) kwoty 27.224,46 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 3 marca 2017 roku do dnia zapłaty;
- 54) kwoty 5.775,54 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 3 marca 2017 roku do dnia zapłaty;
- 55) kwoty 26.901,10 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 6 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty;
- 56) kwoty 6.098,90 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 6 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty;
- 57) kwoty 15.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 5 maja 2017 roku do dnia zapłaty;

58) kwoty 10.819,18 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 17 maja 2017 roku do dnia zapłaty;

59) kwoty 6.438,99 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 17 maja 2017 roku do dnia zapłaty;

60) kwoty 15.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 6 czerwca 2017 roku do dnia zapłaty;

61) kwoty 9.202,63 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 lipca 2017 roku do dnia zapłaty;

62) kwoty 8.797,37 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 1 lipca 2017 roku do dnia zapłaty;

63) kwoty 10.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 6 lipca 2017 roku do dnia zapłaty;

64) kwoty 12.616,93 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 3 sierpnia 2017 roku do dnia zapłaty;

65) kwoty 7.383,07 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 3 sierpnia 2017 roku do dnia zapłaty;

66) kwoty 23.436,94 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 5 września 2017 roku do dnia zapłaty;

67) kwoty 21.563,06 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 5 września 2017 roku do dnia zapłaty;

68) kwoty 9.209,16 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 23 września 2017 roku do dnia zapłaty;

69) kwoty 25.790,84 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 23 września 2017 roku do dnia zapłaty;

70) kwoty 4.481,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 4 listopada 2017 roku do dnia zapłaty;

71) kwoty 30.342,13 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 4 listopada 2017 roku do dnia zapłaty;

72) kwoty 176,07 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 4 listopada 2017 roku do dnia zapłaty;

73) kwoty 29.595,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 6 grudnia 2017 roku do dnia zapłaty;

74) kwoty 5.404,20 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 6 grudnia 2017 roku do dnia zapłaty;

75) kwoty 23.001,26 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 9 stycznia 2018 roku do dnia zapłaty;

76) kwoty 11.998,74 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 9 stycznia 2018 roku do dnia zapłaty;

oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Ewentualnie powodowie żądali zasądzenia kwoty 80 000 zł (pozew k.3-35).

W uzasadnieniu pozwu powodowie podnieśli, że zawarta przez nich z (...) Bank (...) S.A. (poprzednikiem prawnym pozwanego) umowa kredytu hipotecznego nr (...) /H./ (...) jest nieważna, co uzasadnia zwrot środków uiszczonych przez powodów w związku z wykonywaniem tej umowy. Nieważność Umowy ma wynikać z zastosowania w niej niedozwolonej klauzuli waloryzacyjnej. Alternatywnie powodowie wskazują, że Umowa jest ważna, natomiast bezskuteczna jest sama walutowa klauzula waloryzacyjna.

Pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. konsekwentnie wnosił o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, zaprzeczając zarzutom podnoszonym względem umowy przez stronę powodową, a ponadto podnosząc m.in. że powód T. G. nie zawierał umowy jako konsument, a także zarzut przedawnienia (odpowieź na pozew k. 165-209).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 8 października 2007 r. T. G. i D. G. zawarli z (...) BANK (...) S.A. w W. umowę kredytu hipotecznego nr (...) /H./ (...) (dalej: Umowa, k.74-80).

Podstawą zawarcia umowy był wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego/budowlano-hipotecznego z 20 sierpnia 2007 roku (wniosek k. 281-285). We wniosku wskazana została kwota 6 710 000 zł jako kwota kredytu i CHF jako waluta kredytu. Jako przedmiot kredytowania wskazano dom jednorodzinny – kolejna nieruchomość w majątku kredytobiorców – nabywany celem zamieszkania. Jako źródło dochodów powodowie wskazali zasiadanie w zarządzie (...) Polska, zaś jako wysokość dochodów kwotę 148 000 zł miesięcznie (karta informacyjna wnioskodawców k. 286-289).

Razem z wnioskiem kredytowym kredytobiorcy złożyli oświadczenie o zapoznaniu się z „Informacją dla wnioskodawców ubiegających się o kredyt hipoteczny” (k.304-306).

W „Informacji (...)” zapisano:

„W ofercie (...) Bank (...) S.A. dla klientów indywidualnych są zarówno kredyty i pożyczki hipoteczne Złotowe oraz w walutach (CHF/EUR).

Klienci zaciągający kredyty w walucie obcej, aktualnie korzystają z niższego oprocentowania w porównaniu z oprocentowaniem kredytów złotych. Miesięczna rata kredytu z uwagi na wysokość oprocentowania jest niższa. Wynika to ze znacznej różnicy w wysokości stawek referencyjnych, które są podstawą do ustalenia oprocentowania kredytu.

Należy podkreślić, że oprocentowanie kredytów złotych i walutowych jest zmienne, uzależnione od wysokości stawek referencyjnych. Zmiana wysokości stawek referencyjnych może spowodować wzrost lub spadek oprocentowania kredytu walutowego lub Złotowego, co oznacza, że wysokość raty kredytu podlega wahaniom.

Zgodnie z parametrami kredytów hipotecznych (...) Bank (...) S.A. w okresie do 05.08.07 br. stawki referencyjne wynoszą:

dla kredytów Złotowych – 4,91 % (WIBOR 6M)

dla kredytów walutowych w CHF – 2,80 % (LIBOR 6M CHF)

dla kredytów walutowych w EUR – ...% (EURIBOR 6M)

Zaciąganie kredytów walutowych wiąże się dla Kredytobiorcy z ponoszeniem ryzyka kursowego. Oznacza to, że zarówno rata kredytu, jak i wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu - przeliczona na PLN na dany dzień - podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty. Rzeczywiste koszty obsługi kredytu mogą się okazać wyższe od wcześniej założonych.

Przed podjęciem ostatecznej decyzji o wyborze waluty kredytu zachęcamy Klientów do zapoznania się z aktualnymi prognozami dotyczącymi kursu danej waluty, sporządzonymi przez analityków finansowych, do zapoznania się z historycznymi danymi na temat zmian kursów walut, (które z uwagi na zachodzące zmiany w danym okresie mogą być korzystne lub niekorzystne dla Klienta), a także do uważnego porównania wysokości miesięcznych rat w PLN i w walucie obcej.

Chcąc udzielić pełniej informacji o ryzykach i korzyściach związanych z wnioskowanym kredytem przygotowaliśmy dla Państwa symulacje, które przy założeniu różnych zmian w wysokości stóp procentowych oraz kursów walut wskazują ryzyka związane z zaciąganiem kredytów.

Z uwagi na różne potrzeby naszych klientów Bank oferuje możliwość zaciągania kredytów złotych i w walutach obcych. Wnioskodawca świadomie wybiera walutę najkorzystniejszą dla siebie, umożliwiającą optymalną formę spłaty zadłużenia. Podkreślamy, że Bank oferuje możliwość zmiany waluty kredytu, wielokrotnie w trakcie okresu spłaty - na PLN i inną walutę.”

Do Informacji załączone były symulacje kredytowe oraz historia zmian kursu franka szwajcarskiego/euro do złotego. Historia zmian kursu franka obejmowała kilka lat wstecz przed złożeniem wniosku kredytowego. Symulacja przedstawiała wpływ zmian oprocentowania i kursu waluty kredytu na wysokość miesięcznych równych rat przy założeniu, że wysokość kredytu wynosi 150 tys. zł, okres spłaty kredytu wynosi 15 lat, oprocentowanie kredytu złotowego wynosi 5,5 %, a walutowego (CHF) – 3,8 %. W symulacji przedstawiono warianty zakładające, że:

Kurs CHF oraz stopy procentowe kształtują się na poziomie z dnia sporządzenia symulacji (rata kredytu w PLN – 1.219,64 zł; rata kredytu indeksowanego do CHF - 1.090,68 zł);

Stopa procentowa kredytu w CHF jest równa stopie procentowej kredytu w PLN, a kapitał jest większy o 20 % (wskazano, że sytuacja ta nie dotyczy kredytu w PLN; rata kredytu indeksowanego do CHF - 1.463,56 zł);

Kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 0,2581 punktu procentowego, co daje wzrost o 10,9 % (wskazano, że sytuacja ta nie dotyczy kredytu w PLN; rata kredytu indeksowanego do CHF - 1.209,56 zł);

Stopa procentowa wzrośnie o 400 pb (rata kredytu w PLN - 1.554,58 zł; rata kredytu indeksowanego do CHF - 1.407,03 zł);

Stopa procentowa wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalną i minimalną wartością stopy procentowej z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 0,13 p.p. w przypadku kredytów w PLN i o 1,0408 p.p. w przypadku kredytów indeksowanych kursem CHF (rata kredytu w PLN - 1.229,84 zł; rata kredytu indeksowanego do CHF - 1.168,64 zł).

Na mocy Umowy Bank udzielił kredytobiorcom kredytu w kwocie 2 809 728,69 CHF na okres 360 miesięcy w celu sfinansowania kosztów zakupu nieruchomości gruntowej zabudowanej domem mieszkalnym położonym w W. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie prowadzi księgę wieczystą nr (...) (ust. 1-4 umowy).

Zgodnie z ust. 5.2 umowy, uruchomienie kredytu nastąpi jednorazowo w wysokości nie większej niż 6.400.000 PLN w następujący sposób: w wysokości określonej w akcie notarialnym ostatecznej umowy kupna-sprzedaży kredytowanej nieruchomości stanowiącej różnicę między ceną nabycia kredytowanej nieruchomości a wniesionym wkładem własnym na rachunek bankowy zbywcy wskazany w akcie notarialnym.

Oprocentowanie kredytu jest równe stopie bazowej oprocentowania, którą stanowi LIBOR dla 3 miesięcznych depozytów w CHF powiększonej o 0,55 punktów procentowych stałej marży. Zgodnie z umową, wysokość stopy bazowej oprocentowania ustalana jest po raz pierwszy w dniu uruchomienia kredytu a następnie jest aktualizowana co 3 miesiący, przy czym w dniu sporządzenia umowy oprocentowanie kredytu wynosi 3,345 % w skali roku, a w okresie karencji w spłacie kredytu – 3,345 % (ust. 6.1 - 6.5 umowy).

Kredyt spłacany jest w ratach kapitałowych rosnących (tj. równych ratach kapitałowo-odsetkowych) w łącznej liczbie 358 rat miesięcznych, których wysokość będzie określona w harmonogramach spłat przekazanych niezwłocznie po uruchomieniu kredytu. Spłata należności z tytułu kredytu następuje z Rachunku nr (...) prowadzonego w CHF i zasilanego wyłącznie środkami w walucie, w której jest prowadzony. Okres karencji w spłacie rat kredytu wynosi 1 miesiąc. Kredytobiorcy zobowiązali się zapewnić na Rachunku wystarczającą kwotę środków do pokrycia wymagalnych należności banku z tytułu kredytu (ust. 8.1, 8.4 i 8.8 umowy).

Kredytobiorcy oświadczyli w umowie, że są świadomi ryzyka zaciągnięcia kredytu w walutach obcych, które wynika z możliwości zmiany kursu waluty kredytu wobec PLN lub zmiany oprocentowania waluty obcej, których skutkiem może być zagrożenie zdolności kredytowej kredytobiorców spowodowane istotnym podwyższeniem wartości kredytu i odsetek do spłaty (ust. 11.5 umowy).

Kredytobiorcy zobowiązali się do pokrycia ze środków własnych, wynikających ze zmian kursu waluty kredytu, różnic pomiędzy ceną nabycia kredytowanej nieruchomości i kwoty kredytu oraz upoważnili bank do obciążania Rachunku spłaty kredytu do wysokości dostępnego salda, wszelkimi kwotami wymagalnych należności wynikających z umowy, w szczególności kwotami rat kredytu, odsetek, prowizji i opłat oraz kosztami ustanowienia i utrzymania zabezpieczeń kredytu, w tym kwotami składek ubezpieczeniowych. W przypadku, gdy Rachunek prowadzony jest w innej walucie niż waluta wymagalnych należności, obciążenie następuje po Przewalutowaniu. Kredytobiorcy zobowiązali się utrzymać na Rachunku środki wystarczające do pokrycia w terminie wszystkich wymagalnych należności wynikających z umowy (ust. 12.1 i 12.2 umowy).

W sprawach nieuregulowanych w umowie zastosowanie mają postanowienia „Regulaminu Produktów kredytowych dla klientów indywidualnych”, który stanowi integralną część umowy. Kredytobiorcy oświadczyli, że otrzymali, zapoznali się i akceptują warunki Regulaminu, a także potwierdzają dotyczące ich zobowiązania, oświadczenia i zapewnienia w nim zawarte (ust. 12.4 umowy).

W myśl postanowień „Regulaminu Produktów kredytowych dla klientów indywidualnych w (...) Bank (...) S.A.” (Regulamin k. 106-118) uruchomienie produktu kredytowego może być dokonane, jeżeli kredytobiorca posiada prowadzony przez (...) Bank (...) SA dla kredytobiorcy w walucie produktu kredytowego Rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy (§ 4 ust. 2 w zw. z § 2 pkt 1 i 21). Bank zobowiązany jest do realizacji prawidłowo wystawionej dyspozycji uruchomienia produktu kredytowego w terminie trzech dni roboczych, licząc od dnia spełnienia wszystkich warunków uruchomienia produktu kredytowego (§ 4 ust. 4).

Jeżeli zgodnie z dyspozycją kredytobiorcy wypłata środków uruchomionego produktu kredytowego ma nastąpić w innej walucie niż waluta produktu kredytowego określonego w umowie, to następuje to po Przewalutowaniu. Przewalutowanie następuje po kursie obowiązującym w momencie dyspozycji Uruchomienia Produktu kredytowego (§4 ust. 5).

Zgodnie z Regulaminem, spłata kwot produktu kredytowego oraz zapłata odsetek i innych należności wynikających z umowy następuje poprzez obciążenie przez bank (...), bez odrębnej dyspozycji kredytobiorcy. Kredytobiorca

obowiązany jest do posiadania Rachunku oraz zasilania go wpływami zabezpieczającymi spłatę kwot produktu kredytowego oraz zapłatę odsetek i innych należności wynikających z umowy (§ 9 ust. 3). Jeżeli kredytobiorca nie posiada na Rachunku wystarczających na spłatę kwot wpływów zabezpieczających jego spłatę kwot produktu kredytowego oraz zapłaty odsetek i innych należności wynikających z umowy, bank może dokonać obciążenia innego prowadzonego przez siebie na rzecz kredytobiorcy rachunku. W przypadku, gdy obciążany rachunek prowadzony jest w innej walucie niż waluta produktu kredytowego, obciążenie następuje po przewalutowaniu (§ 9 ust. 4).

„Przewalutowanie” zdefiniowane zostało w Regulaminie jako wymiana waluty dokonywana przez bank i za jego zgodą, po obowiązującym w banku w dniu dokonywania wymiany kursie kupna/sprzedaży walut lub w przypadku wymiany waluty obcej na inną walutę obcą, po kursie krzyżowym; obowiązujące w banku kursy wymiany walut dostępne są w jednostkach banku, na stronie internetowej, w centrum telefonicznym lub udostępniane przez bank w inny sposób (§ 2 pkt 20).

Bank zastrzega sobie możliwość zmiany waluty kredytu z waluty obcej na PLN lub wydłużenia okresu kredytowania w przypadku gdy na skutek wzrostu ryzyka zmiany kursu walut lub ryzyka zmiany oprocentowania może nastąpić zagrożenie zdolności kredytowej Kredytobiorcy. W terminie 14 dni od otrzymania zawiadomienia o zmianie waluty kredytu lub wydłużenia okresu kredytowania Kredytobiorca może dokonać wypowiedzenia Umowy z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia (ust. 11.1 i 11.2 Umowy).

8 października 2007 r. powodowie złożyli dyspozycję uruchomienia kredytu w złotych polskich w kwocie 6 400 000 zł, która miała zostać przelana na rachunek M. G. tytułem zapłaty za nieruchomości przy ul. (...) (dyspozycja uruchomienia kredytu k. 295).

Wysokości rat kredytu w przesyłanych powodom harmonogramach spłat były podane w CHF (harmonogramy spłat k. 81-104).

W okresie od 1 stycznia 2008 r. do 8 lutego 2018 r. z rachunków bankowych nr (...) oraz (...) prowadzonych dla G. Polska-T. G. nastąpiła spłata kredytu w kwocie 2 717 019,06 zł, z czego 996 736,63 zł tytułem odsetek (historia rachunku klienta k.131-156).

F. Bank przedstawił powodowi T. G. ofertę sfinansowania zakupu nieruchomości kredytem we frankach szwajcarskich, wskazując, że jest to najatrakcyjniejsza oferta, zaś frank jest od wielu lat stabilną walutą (zeznania powoda T. G. k. 521 verte - 522).

Powodowie nabyli własność nieruchomości przy ul. (...) w W. w dniu 10 października 2007 r. (wydruk z (...) k. 333-340).

Środki na zakup nieruchomości pochodziły z rachunku działalności gospodarczej powoda (zeznania powoda T. G. k. 522 verte).

Powodowie zamierzali nabyć własność nieruchomości przy ul. (...) w W. w celach mieszkaniowych, ale ostatecznie do przeprowadzki powodów do tej nieruchomości nie doszło (zeznania powoda T. G. k. 521 verte).

Nieruchomość przy ul. (...) w W. stała pusta przez 4-5 lat. Później powodowie zdecydowali się na jej wynajem (zeznania powoda T. G. k. 521 verte, 522 verte).

T. G. od 1997 r. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...). Powodowie nie prowadzili działalności gospodarczej na nieruchomości przy ul. (...) w W. (wydruk z CEIDG k. 310, zeznania powoda T. G. k. 522 verte).

Działalność gospodarcza powoda polegała na dystrybucji urządzeń AGD i urządzeń gazowych. Dystrybucja odbywała się również za granicę, głównie w dolarach (zeznania powoda T. G. k. 522).

Po nabyciu własności nieruchomości przy ul. (...) w W. przez powodów działalność gospodarczą prowadzili na niej: F. K., A. M. R. Z. W. sp.j. oraz (...) P. P., B. R., (...) S.K.A. (wydruk z CEIDG k. 318, odpis z KRS k. 320-324, wydruk z portalu imsig.pl k. 326-331).

Pismem z dnia 4 września 2017 r. powodowie złożyli wniosek o zawiązanie pozwanego do próby ugodowej w sprawie dochodzonego w niniejszej sprawie roszczenia (wniosek o zawiązanie pozwanego do próby ugodowej k. 393-416, zawiadomienie o terminie posiedzenia w sprawie I Co 2330/17 k.417, protokół posiedzenia w sprawie I Co 2330/17 k.419-420).

Dokonując powyższych ustaleń sąd oparł się na wyżej wskazanych dokumentach, których treść i autentyczność nie była kwestionowana przez strony.

Wysokość dotychczasowych spłat kredytu sąd ustalił na podstawie historii rachunków nr (...) oraz (...) (k.131-156), które stanowią dokumenty bankowe. Sąd nie uwzględnił natomiast tabeli z k. 157, ponieważ stanowi ona tylko niepodpisany wydruk, wobec czego nie wiadomo kto ją sporządził i na jakiej podstawie.

Jako wiarygodne Sąd ocenił zeznania powoda, który w sposób rzeczowy i konkretny przedstawił okoliczności towarzyszące zawieraniu przez niego umowy z pozwany bankiem.

Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. nauk ekonomicznych, ponieważ rozstrzygnięcie sprawy nie wymagało wiadomości specjalnych.

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powodów dotyczyło zasądzenia kwoty nienależnie spełnionych przez nich świadczeń, bowiem umowa kredytu zawarta pomiędzy stronami jest nieważna. Podstawowy zarzut strony powodowej opierał się na abuzywności zapisów umownych w przedmiocie ustalania kursów waluty stosowanych do wyliczenia rat kredytu i salda kredytu, natomiast ubocznie powodowie podnosili również sprzeczność tych postanowień z prawem, w szczególności z prawem bankowym.

W związku z powyższym podstawową kwestią wymagającą na wstępie wyjaśnienia jest charakter prawny umowy zawartej między stronami.

Zgodnie z treścią art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Mając to na uwadze, jako jeden z przedmiotowo istotnych elementów umowy kredytu wyróżnia się ściśle określenie kwoty i waluty kredytu. Z tego punktu widzenia w obrocie wyróżnia się kredyty złotówkowe oraz kredyty walutowe.

Kredyt złotówkowy jest to kredyt udzielany w walucie polskiej, w którym kredytobiorca dokonuje spłaty rat kapitałowo - odsetkowych w walucie polskiej, zwracając bankowi sumę nominalną udzielonego kredytu (kapitału) wraz z odsetkami.

Kredyt walutowy zaś jest to kredyt udzielany i wypłacony w walucie obcej, w którym z kolei spłata raty kapitałowo - odsetkowej kredytu następuje w walucie obcej.

W niniejszej sprawie będące przedmiotem sporu postanowienia umowy przewidywały, że udostępniana we frankach szwajcarskich kwota może zostać wykorzystana przez kredytobiorcę de facto jedynie poprzez wypłatę w złotych polskich, jednak nie określały wprost wysokości kwoty w złotych, która może zostać realnie wykorzystana przez kredytobiorcę, odsyłając do wysokości ceny nabycia kredytowanej nieruchomości i określając maksymalny pułap kredytu na wysokość 6 400 000 zł (vide brzmienie ust. 5.2 umowy). Co prawda w świetle § 4 ust. 5 Regulaminu wypłata kredytu mogła nastąpić również w walucie kredytu (§ 4 ust. 5 przewiduje wypłatę w innej walucie jako pewien

wyjątek), to jednak biorąc pod uwagę, że wysokość i waluta wypłaty środków z tytułu kredytu były uzależnione od ceny nabycia kredytowanej nieruchomości położonej na terytorium Polski, to dla stron już w chwili zawierania umowy kredytu jasnym było, że wypłata nastąpi w złotych. Wypłata kredytu w innej walucie niż waluta kredytu następowała po jej przewalutowaniu po kursie obowiązującym w Banku (§ 4 ust. 5 Regulaminu).

Kolejne postanowienia umowy i regulaminu przewidywały, że zwrot wykorzystanej kwoty będzie następował z rachunku prowadzonego w CHF zasilanego wyłącznie środkami w tej walucie. Z drugiej jednak strony, jeżeli na Rachunku spłaty kredytu nie było wystarczających środków na jego spłatę bank mógł dokonać obciążenia innego prowadzonego przez siebie na rzecz kredytobiorcy rachunku. W przypadku, gdy obciążany rachunek prowadzony był w innej walucie niż waluta kredytu, obciążenie następowało po przewalutowaniu (§ 9 ust. 4 Regulaminu). Przeliczenia kwot z franków na złote i na odwrót miały zaś następować po obowiązującym w banku w dniu dokonywania wymiany kursie kupna/sprzedaży walut (§ 2 pkt 20 Regulaminu). Umowa nie określała zatem wprost kwoty podlegającej wypłacie oraz zwrotowi, przewidując jedynie, że kwota ta zostanie ustalona w wyniku określonych działań arytmetycznych dokonywanych przy wykorzystaniu zmiennej, tj. kursu walut.

W ocenie Sądu, konstrukcja kredytu denominowanego do waluty obcej (CHF), rozumianego jako kredyt udzielany w walucie obcej, która to kwota następnie przeliczana jest na złotówki na dany dzień (najczęściej dzień uruchomienia kredytu) według kursu wymiany waluty, która to kwota stanowi następnie podstawę ustalania wysokości rat kapitałowo – odsetkowych, zaś wysokość kolejnych rat kapitałowo - odsetkowych określana jest zatem w walucie obcej, ale ich spłata dokonywana jest w walucie polskiej, po przeliczeniu według kursu wymiany walut na dany dzień, stanowi dopuszczalne rozwiązanie.

W pełni należy odwołać się w tym zakresie do poglądów wyrażonych przez Sąd Najwyższy w wyroku z 22 stycznia 2016 roku, sygn. I CSK 1049/14, w którego uzasadnieniu jednoznacznie opisano konstrukcję i dopuszczalność umowy kredytu indeksowanego.

W szczególności Sąd Najwyższy stwierdził, że jest to umowa na podstawie której „Bank wydaje kredytobiorcy określoną sumę kredytową w złotych, przy czym jej wysokość jest określana (indeksowana) według kursu danej waluty (np. euro) w dniu wydania (indeksowanie do waluty obcej po cenie kupna). Ustalenie takie następuje też w celu określenia wysokości rat kredytowych, do których kredytobiorca będzie zobowiązany w okresie trwania stosunku kredytowego. W dniu płatności konkretnych rat taka rata jest przeliczana zgodnie z umową na złote stosownie do kursu danej waluty, tj. po kursie jej sprzedaży kontrahentowi banku. (...) mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art.353¹ k.c. w związku z art. 69 Prawa bankowego).

Podobny pogląd Sąd Najwyższy wyraził również w wyroku z 19 marca 2015 r., IV CSK 362/14, w którym, odwołując się do przepisów zawartych w ustawie z dnia 29 lipca 2011r. o zmianie ustawy - prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 165, poz. 984), wskazano, że „idea dokonania nowelizacji prawa bankowego ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. było utrzymanie funkcjonujących na rynku kredytów denominowanych według nowych zasad (...) Ustawodawca wprowadził narzędzie prawne pozwalające wyeliminować z obrotu postanowienia umowne zawierające niejasne reguły przeliczania należności kredytowych, zarówno na przyszłość, jak i w odniesieniu do wcześniej zawartych umów w części, która pozostała do spłacenia.”

W świetle powyższych orzeczeń nie budzi wątpliwości Sądu, iż umowa zawarta pomiędzy stronami spełnia wymogi art. 69 ustawy Prawo bankowe, stanowiąc jedną z wykształconych w obrocie odmian takiej umowy. Została w treści umowy wskazana kwota oraz waluta kredytu, tj. 2 809 728,69 CHF. Natomiast, okoliczność, że wypłata kwoty kredytu oraz jego spłata może odbywać się w innej walucie niż waluta kredytu nie wpływa na istotę zawartej umowy jako umowy kredytu. W ocenie Sądu zabieg taki mieści się w granicach swobody umów – przypomnieć należy, że zgodnie z art.353¹ strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Przy czym swoboda stron nie ogranicza się jedynie do uzupełniania treści umowy nazwanej konstrukcjami określonymi w części ogólnej

prawa zobowiązań (np. waloryzację umowną). W ramach swobody umów mieści się też wprowadzenie rozwiązań całkowicie nowych, jak i będących modyfikacją instytucji uregulowanych normami prawnymi.

W ocenie Sądu zwrócić należy uwagę, iż celem owego mechanizmu zmiany waluty, co jasno wynika zarówno z treści pism powodów, jak i pozwanego, była chęć zastosowania oprocentowania niższego niż stosowana w bankach dla kredytów złotych o stopie zmiennej o nazwie WIBOR, a nie konieczność ustalenia klauzuli waloryzacyjnej, która zmierza do zachowania w czasie wartości przedmiotu świadczenia.

Taką niższą stopą był LIBOR ustalany jako oprocentowanie międzybankowych depozytów w różnych walutach na rynku w L. (§ 2 pkt 16 Regulaminu). A zatem, pozwala to na uznanie, iż przedmiotowa umowa stanowi podtyp umowy kredytu bankowego, dopuszczalny zgodnie z zasadą swobody umów. Zarzuty strony powodowej dotyczące sprzeczności umowy z bezwzględnie wiążącymi przepisami prawa były zatem bezzasadne.

Strona powodowa w niniejszej sprawie zakwestionowała postanowienia umowy z dnia 8 października 2007 r. dotyczące stosowania w umowie zasad denominacji, to jest przeliczenia kwoty kredytu na złotówki, celem ich wypłaty w sposób zgodny z ust. 5.2 umowy oraz sposobu dokonywania przeliczenia w celu ustalenia raty kapitałowo – odsetkowej w złotych.

Na wstępie należy wskazać, iż art. 385¹ § 1 k.c., który stanowi o możliwości uznania postanowienia umownego za niedozwolone od łącznego spełnienia określonych w nim przesłanek, został wprowadzony do polskiego systemu prawnego jako implementacja dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lutego 2006 r. w sprawie I CK 297/05, z uwagi na kontekst wprowadzenia tych przepisów do kodeksu cywilnego należy podzielić zapatrywanie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z 27 czerwca 2000 r. w sprawie (...) S.A. p ko R. Q. i in. (C-240/98-244/98), że wykładnia norm prawa krajowego w przedmiotowym zakresie powinna być zgodna z dyrektywą 93/13/ (...).

Należy do tego także dodać, w ocenie Sądu, wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydane w trybie prejudycjalnym, które mają skutek nie tylko w postępowaniu przed sądem krajowym, który zwrócił się do TSUE o wykładnię, ale zgodnie z doktryną *acte eclairé*, wykładnia prawa unijnego może być stosowana także w innych postępowaniach przed sądami krajowymi, także w innych państwach członkowskich (tak A. Z. „Skutki wyroku TS odnoszące się do innych postępowań przed sądami krajowymi”).

Przepis art. 385¹ k.c. stanowi, iż nie wiążą postanowienia umowne, które: nie zostały uzgodnione indywidualnie, kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, naruszając interesy konsumenta, przy czym nie dotyczy to sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia.

W powyżej cytowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy wskazał „zgodnie z art. 3 ust. 1 dyrektywy, klauzulę umowną, która nie została uzgodniona indywidualnie, należy uznać za niedozwoloną, jeżeli, naruszając zasadę dobrej wiary, powoduje istotną i nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków kontraktowych na niekorzyść konsumenta.

Odpowiednikiem tego przepisu jest art. 385¹ § 1 zd. pierwsze k.c.” I dalej: „Wykładnia tego przepisu pozwala na stwierdzenie, że o naruszeniu interesu konsumenta świadczy nierównowaga, na niekorzyść konsumenta, praw i obowiązków stron wynikających z umowy. Rzeczą sądu (pomijając dalsze kryteria ocenne) jest ocena, czy nierównowaga jest "istotna", czyli "rażąca" w rozumieniu odpowiedniego przepisu prawa polskiego.”. Sąd Najwyższy zwrócił w tym orzeczeniu uwagę na sformułowanie art. 4 dyrektywy nr 93/13, który wskazuje, iż chodzi o warunki umowne powodujące znaczącą nierównowagę praw i obowiązków stron, wywołującą szkodę dla konsumenta, a zatem przesłankę, która w k.c. nie została praktycznie ujęta, zaś ustawodawca polski zrównał ją w istocie z wymogiem naruszenia interesu, a zatem bezpośredniej sfery majątkowej i prawnej konsumenta. Zaś stwierdzenie tej nierównowagi przez sąd, przy zaistnieniu pozostałych przesłanek, zmierzać powinno do przywrócenia, o ile to możliwe, równowagi kontraktowej stron.

Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, należy stwierdzić, iż umowa będąca przedmiotem postępowania została zawarta z jednej strony pomiędzy powodami występującymi w roli kredytobiorców, a pozwaną - kredytodawcą. W myśl art. 43¹ k.c. przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 33¹ § 1 k.c., prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową. Za konsumenta zaś, na gruncie art. 22¹ k.c. uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Zdaniem Sądu powodowie zaciągnęli zobowiązanie umowne jako konsumenci, ponieważ nabyli własność nieruchomości przy ul. (...) w W. w celach mieszkaniowych i nie prowadzili na niej działalności gospodarczej. Co prawda powodowie ostatecznie nigdy się do niej nie wprowadzili, zaś po dość długim czasie wynajęli ją pod działalność gospodarczą, natomiast są to okoliczności bez znaczenia dla ustalenia statusu konsumenta na moment zawierania umowy. Należy bowiem uznać, że osoba, która w chwili zawierania umowy posiadała status konsumenta, nie może go następnie utracić nawet w wyniku podjęcia działalności gospodarczej, jeśli zawarta uprzednio umowa konsumencka następnie służy prowadzeniu przez nią działalności gospodarczej. Zważyć bowiem należy, że późniejsze prowadzenie działalności gospodarczej nie podważa w żaden sposób zasadniczych przyczyn, dla których konsumenci są objęci silniejszą ochroną prawną niż nie-konsumenci – tj. słabszej pozycji negocjacyjnej wobec przedsiębiorcy oraz braku fachowej wiedzy o przedmiocie zawieranej umowy. Okoliczności te, istniejące w chwili zawierania umowy, uzasadniają utrzymywanie ochrony konsumenckiej wobec osoby, która następnie zaczęła prowadzić działalność gospodarczą nawet w związku z zawarciem tej umowy. Wniosek taki wynika ponadto z przepisów o klauzulach niedozwolonych, zwłaszcza art. 385² k.c., który stanowi, że oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy. Podobnie zatem, to znaczy na ten sam moment, należy oceniać konsumencki status kontrahenta przedsiębiorcy. Bank natomiast posiadał i nadal posiada status przedsiębiorcy.

Wobec powyższego, należało przejść do rozpatrzenia dalszych przesłanek wskazanych

w art. 385¹ § 1 k.c. Podnieść wymaga przy tym, iż kontrola abuzywności postanowień umowy wyłączona jest jedynie w przypadku spełnienia jednej z dwóch przesłanek negatywnych, to jest gdy: postanowienie umowne zostało indywidualnie uzgodnione z konsumentem oraz gdy postanowienie umowne określa główne świadczenia stron i jest sformułowane w sposób jednoznaczny.

Brak indywidualnego uzgodnienia kwestionowanych przez stronę powodową postanowień umownych dotyczących indeksacji kwoty kredytu wynika w pierwszym rzędzie z zeznań powoda, z których wynika, że umowa kredytu została zawarta w oparciu o wzorzec umowny, a ponadto, zgodnie z praktyką banku pozwanego, zapisy tego typu umów nie podlegały indywidualnym ustaleniom z klientem. Należy zatem przyjąć, iż powodowie nie mieli żadnego rzeczywistego wpływu na brzmienie warunków umowy, łączącej go z pozwanym. Należy przy tym wskazać, iż sama dyrektywa nr 93/13 w art. 3 wskazuje, iż warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym wpływu na ich treści, zwłaszcza, jeżeli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej. W świetle powyższych ustaleń nie można uznać, iż pozwany wykazał, że kwestionowane postanowienia umowy zostały wynegocjowane indywidualnie, zaś na nim, zgodnie z art. 385 § 4 k.c. spoczywał ciężar dowodu w tym zakresie.

Nie stanowi również indywidualnego uzgodnienia postanowień umownych dokonanie przez konsumenta wyboru pomiędzy różnego rodzaju umowami oferowanymi przez przedsiębiorcę (np. między kredytem udzielonym w złotych polskich i kredytem indeksowanym do franka lub euro).

Odnosząc się do kolejnej przesłanki z art. 385¹ § 1 k.c., a więc do oceny, czy sporne postanowienia umowne określają główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, Sąd kierował się kryteriami przedstawionymi przez Trybunał Sprawiedliwości UE w wyroku z dnia 20 września 2017 roku wydanym w sprawie C-186/16, a także w wyroku z 30 kwietnia 2014 r., w sprawie C#26/13, który wskazał, że za warunki umowne mieszczące się w pojęciu „głównego przedmiotu umowy” należy uważać te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które,

z tego względu, charakteryzują tę umowę. Warunki zaś, które wykazują charakter posiłkowy względem warunków definiujących samą istotę stosunku umownego, nie mogą być objęte pojęciem „głównego przedmiotu umowy”.

Podkreślenia wymaga, iż przez umowę kredytową, kredytodawca zobowiązuje się głównie udostępnić kredytobiorcy określoną kwotę pieniężną, zaś kredytobiorca – przede wszystkim spłacać tę kwotę w przewidzianych terminach, zasadniczo z odsetkami. Świadczenia podstawowe tej umowy odnoszą się zatem do kwoty pieniężnej, która musi być określona w stosunku do waluty wypłaty i określonej spłaty. W konsekwencji okoliczność, że kredyt musi zostać spłacony w określonej walucie, nie ma związku z posiłkowym sposobem płatności, lecz związana jest z samym charakterem zobowiązania dłużnika, przez co stanowi podstawowy element umowy kredytowej.

Również ze względu na, wskazany wyżej, cel denominowania, to jest zastosowanie stopy procentowej ustalonej według wskaźnika LIBOR, wyróżniający tę umowę kredytu jako wariant kredytu, zamieszczone w umowie postanowienia dotyczące przeliczania kwoty kredytu są postanowieniami charakteryzującymi umowę, konstruującymi tenże typ, definiują samą istotę łączącego strony stosunku prawnego, a więc należącymi do jej essentialii negotii. Mowa tu zatem o postanowieniach wprowadzających mechanizm przeliczenia kwoty kredytu z waluty obcej na walutę polską, a następnie nakazujących ustalenie wysokości świadczenia kredytobiorcy w walucie obcej – zarówno jako spłaty kapitału, jak i zapłaty odsetek. Postanowienia dotyczące przeliczania nie ograniczają się do posiłkowego określenia sposobu zmiany wysokości świadczenia kredytobiorcy w przyszłości, ale wprost świadczenie to określają. Bez przeprowadzenia przeliczeń wynikających nie doszłoby do ustalenia wysokości kwoty wypłacanego kredytu. Nie doszłoby też do ustalenia wysokości rat odsetkowych, które zobowiązany jest zapłacić kredytobiorca, skoro odsetki te naliczane są, zgodnie z konstrukcją umowy, od kwoty wyrażonej w walucie obcej. Posiłkowy charakter w tej konstrukcji można przyznać jedynie postanowieniom regulującym wyłącznie sposób przeliczenia, tj. zastosowanie konkretnych kursów walut. To, jaki kurs zostanie zastosowany, nie przesądza bowiem o konstrukcji całego stosunku prawnego. Umowa pozostaje umową o kredyt denominowany zarówno w przypadku zastosowania kursów ustalanych przez bank, jak i kursów rynkowych czy średniego kursu banku centralnego. Tym samym, odniesienie do tabeli kursów, w sposób posiłkowy, odnosiło się do postanowień dotyczących denominowania kwoty kredytu.

Jednakże uznanie omawianych postanowień umownych za określające główne świadczenia stron nie wyłącza możliwości stwierdzenia, że stanowią one niedozwolone postanowienia umowne.

W ocenie Sądu rozpoznającego niniejszą sprawę podkreślenia wymaga, iż konsument jest stroną słabszą w relacjach z przedsiębiorcą. Wobec powyższego, zgodnie z wymogami zawartymi w preambule dyrektywy nr 93/13, postanowienia umowne powinny być wyrażone prostym i zrozumiałym językiem. Powyższy wymóg, zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 20 września 2017 roku w sprawie C-186/16, oznacza, iż umowa musi przedstawiać w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu, do którego odnosi się dany zapis, a także, w zależności od przypadku, związek między mechanizmem zawartym w tym postanowieniu a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach, tak, by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, konsekwencje ekonomiczne zawieranej umowy. Kredytobiorca musi zostać jasno poinformowany, że podpisując umowę kredytu w obcej walucie, ponosi ryzyko kursowe, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku dewaluacji waluty, w której otrzymuje wynagrodzenie. Przedsiębiorca musi przedstawić ewentualne wahania kursów wymiany i ryzyko wiążące się z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej, zwłaszcza w przypadku, gdy konsument, będący kredytobiorcą nie uzyskuje dochodów w tej walucie.

W odniesieniu zaś do umów kredytowych Trybunał podniósł, że wymóg wyrażenia warunku umownego prostym i zrozumiałym językiem oznacza, że instytucje finansowe muszą zapewnić kredytobiorcom informacje wystarczające do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. W tym względzie wymóg ów oznacza, że warunek dotyczący spłaty kredytu w innej walucie obcej co waluta, w której kredyt został zaciągnięty, musi zostać zrozumiany przez konsumenta zarówno w aspekcie formalnym i gramatycznym, jak i w odniesieniu do jego konkretnego zakresu, tak, aby właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny przeciętny konsument mógł nie tylko dowiedzieć się o możliwości wzrostu lub spadku wartości waluty obcej, w której kredyt został zaciągnięty, ale również oszacować – potencjalnie istotne – konsekwencje ekonomiczne dla swoich zobowiązań finansowych.

W tej sprawie, przytoczone kryteria nie zostały dochowane przez pozwaną. Przede wszystkim, przedstawiciel pozwanego banku, co wynika z treści zeznań powoda, przedstawił kredyt we franku szwajcarskim, jako najlepszy i bardzo stabilny. Nie przedstawił jednak symulacji zawierającej informacje o historycznych wahaniami kursu franka, obejmujących okres zbliżony do okresu kredytowania. Powodowie nie zostali również odpowiednio poinformowani o skutkach wahań kursu, które są wpisane w mechanizm denominowania kredytu do waluty obcej. Nie istnieje żaden pisemny dokument, który obrazowałby powodowi skutki wzrostu kursu waluty przy uwzględnieniu parametrów (wysokości kredytu, stopy oprocentowania) konkretnej umowy zawieranej przez strony. Brak jest również dokumentu, z którego wynikałoby, iż powodowie zostali poinformowani, że w zasadzie ryzyko kursowe jest nieograniczone. Dokumenty, które przedstawił pozwany, w ocenie Sądu, w sposób wybiórczy i skrótowy wskazywały na kwestię możliwości wzrostu kursu walut, nie uwzględniając na przykład w przedstawionej symulacji wpływu zmiany kursu na saldo kredytu oraz ograniczając się tylko niewielkich wahań kursu, pomijając sytuacje skrajne, które, rzecz oczywista, są najistotniejsze przy podejmowaniu świadomej decyzji o przyjęciu na siebie ryzyka walutowego i zaciągnięciu kredytu w innej walucie niż złoty. Zdaniem Sądu, powinności banku w zakresie klarowności informacji kierowanej do konsumenta w zakresie ryzyka kursowego nie zostały wyczerpane wobec spełnienia przez bank zaleceń Komisji Nadzoru Finansowego. Są one bowiem normami wiążącymi bank w zakresie wypełniania jego obowiązków ograniczania własnych ryzyk, natomiast czym innym są wymogi dyrektywy nr 93/13, nakładającej na bank obowiązek traktowania konsumenta w sposób sprawiedliwy i zapewnienia informacji co najmniej, jak na wysokość raty kredytu wpłynęłaby silna deprecjacja środka płatniczego kraju, w którym kredytobiorca ma miejsce zamieszkania oraz wzrost zagranicznej stopy procentowej (wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 20 września 2017 r. C – 186/16).

Wobec powyższego, nie sposób uznać, że powodowie zostali w sposób wyczerpujący i zrozumiały poinformowani o skutkach, jakie wiążą się z zastosowaniem mechanizmu denominowania kredytu do waluty obcej, nie mogąc, zdaniem Sądu, oszacować potencjalnie istotnych konsekwencji ekonomicznych swoich zobowiązań finansowych.

Ponadto, podkreślenia wymaga, iż postanowienia, które w istocie kreują mechanizm przeliczeniowy nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Nie stanowią całości, a rozmieszczone są w oddzielnych jednostkach redakcyjnych, w różnych częściach umowy. Zostały nadto sformułowane językiem charakterystycznym dla branży pozwanego, przy użyciu terminów ekonomicznych i z zakresu prawa bankowego bez wystarczającego wyjaśnienia ich treści. Wobec powyższego, należało przyjąć, że zakwestionowane przez stronę powodową postanowienia umowne dotyczące denominowania kredytu nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, co, mimo że określają one główne świadczenie stron, pozwala na ocenę ich abuzywności.

W ocenie Sądu, postanowienia umowne dotyczące denominowania kredytu, oraz postanowienia ustalające mechanizm jego stosowania (postanowienia dotyczące sposobu ustalania kursów walutowych) naruszają w sposób rażąco interesy powodów oraz sprzeczne są z dobrymi obyczajami.

W orzecznictwie i doktrynie uważa się, iż w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszają interesy konsumenta postanowienia umowne godzące w równowagę kontraktową stron, a także te, które zmierzają do wprowadzenia konsumenta w błąd, wykorzystując jego zaufanie i brak specjalistycznej wiedzy (W. Popiołek, *Objaśnienia do art. 385¹ k.c.* [w:] K. Pietrzykowski, *Kodeks cywilny. Komentarz. T. 1*, Warszawa 2005; K. Zagrobelny, *Objaśnienia do art. 385¹ [w:] E. Gniewek, Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2008).

Przyjmuje się też, że klauzula dobrych obyczajów, podobnie jak klauzula zasad współżycia społecznego, nakazuje dokonać oceny w świetle norm pozaprawnych, przy czym chodzi o normy moralne i obyczajowe, powszechnie akceptowane albo znajdujące szczególne uznanie w określonej sferze działań, na przykład w obrocie profesjonalnym, w określonej branży, w stosunkach z konsumentem itp. Przez "dobre obyczaje" w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. należy rozumieć pozaprawne reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami (G. Bieniek, H. Ciepla, St. Dmowski, J. Gudowski, K. Kołakowski, M. Sychowicz, T. Wiśniewski, Cz. Żuławska, *Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, tom 1, Wielkie Komentarze*, Lexis Nexis 2009). Sprzeczne z dobrymi obyczajami będą więc działania wykorzystujące niewiedzę lub naiwność, brak

doświadczenia konsumenta, działania prowadzące do naruszenia równorzędności stron umowy, zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta. Chodzi więc o działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 stycznia 2011 r., VI ACa 771/10, LEX nr 824347).

Zdaniem Sądu, pomiędzy stronami przedmiotowej umowy zakłócona została w sposób rażąco równowaga kontraktowa, jak też dobre obyczaje. Należy bowiem wskazać, iż sposób ustalania kursów przewidziany w umowie pozwala na jednostronne kształtowanie przez bank sytuacji konsumenta w zakresie wysokości jego zobowiązania, ponieważ to bank ustala, wedle swoich zasad, co wynika z § 2 pkt 20 regulaminu sposób ustalania kursu, wedle którego następuje wypłata kredytu w złotych, a także ustala kursy waluty, wedle których ustalona zostaje wysokość spłaty raty odsetkowo – kapitałowej wyrażonej w złotych. W regulaminie pozwany odesłał bowiem jedynie do kursu obowiązującego w Banku, nie wyjaśniając, co to oznacza. Nie ma zaś żadnego znaczenia to w jaki sposób bank rzeczywiście ustalał wysokość kursów, ponieważ sposób wykonywania umowy nie może wpływać na ocenę abuzywności jej postanowień.

Zdaniem Sądu, postanowienia ustalające zasady oraz mechanizm denominowania kwoty kredytu w sposób określony w umowie przy zastosowaniu dokumentów dotyczących informacji o ryzyku walutowym, można uznać za wprowadzające dysproporcję w prawach i obowiązkach stron. Przyczyniają się bowiem do nierównomiernego rozłożenia pomiędzy stronami umowy ryzyka wynikającego z zastrzeżenia denominowania kredytu, tj. wyrażenia wysokości zobowiązania konsumenta w walucie obcej, której kurs podlega nieograniczonym zmianom – bez zagwarantowania w umowie jakichkolwiek mechanizmów, które mogłyby ograniczyć ryzyko ponoszone przez konsumenta. Nie tylko wysokość jego zobowiązania może osiągnąć niczym nieograniczoną wysokość (wraz ze spadkiem wartości waluty krajowej w stosunku do waluty kredytu), ale też może to nastąpić na każdym etapie długoletniego wykonywania umowy. Konsument w istocie nie dysponuje też, zgodnie z postanowieniami umowy, żadnym instrumentem, który pozwoliłby mu na zmianę sposobu wykonywania umowy wraz z niekorzystnym ukształtowaniem się kursu walut. Nawet przewidziane w umowie przewalutowanie kredytu nie stanowi uprawnienia kredytobiorcy tylko banku. W tej sytuacji, mimo że konstrukcja denominowania kwoty kredytu do waluty obcej nie jest sprzeczna z prawem, jak również nie można ogólnie wykluczyć możliwości jej stosowania w umowach zawieranych z konsumentami, w przypadku spornych postanowień należało uznać je za niedozwolone. Opisana wyżej konstrukcja prowadzi bowiem do wniosku, że następuje rażące naruszenie interesów konsumenta, gdyż brak jest sprawiedliwego i uczciwego wyważenia praw i obowiązków stron umowy.

Równocześnie wprowadzenie przytoczonych powyżej postanowień należy uznać za naruszające dobre obyczaje, gdyż następuje z wykorzystaniem przewagi kontraktowej banku, który dysponując nieporównywalnie większymi możliwościami należytej oceny ryzyka wiążącego się z denominacją kredytu, wprowadza do umowy postanowienia chroniące przede wszystkim własne interesy. Oczywiście należy mieć przy tym na uwadze, że wprowadzenie postanowień dotyczących denominowania kwoty kredytu pozwoliło na zaoferowanie konsumentowi niższego oprocentowania kredytu. Jednocześnie dopuszczalność takiego rozwiązania powinna zostać uzależniona od równoczesnego wprowadzenia instrumentów, które pozwalałyby chronić konsumenta przed nadmiernym ryzykiem, jak również od spełnienia wszystkich wymogów związanych z udzieleniem pełnej i rzetelnej informacji o wszystkich skutkach wprowadzenia określonej konstrukcji. Tymczasem, jak wynika z zeznań powoda, przed zawarciem umowy otrzymał on jedynie informacje koncentrujące się na zaletach kredytu - niższej wysokości oprocentowania i rat. Konsument nie otrzymał natomiast danych o tym, że na skutek zmian kursowych możliwy jest nieograniczony wzrost wyrażonego w walucie obcej kapitału kredytu. Powyższych okoliczności nie podważa złożone przez powoda oświadczenie o zapoznaniu się z kwestią ryzyka kursowego związanego z zaciąganiem kredytem indeksowanym. Jest ono prawdziwe, ponieważ rzeczywiście został on zapoznany z tą kwestią, jednakże przedstawiona informacja była niewystarczająca dla należytej oceny tego ryzyka, zwłaszcza w sytuacji, gdy kredyt jest zaciągany przez konsumenta. Podsumowując powyższe rozważania, należy stwierdzić, że pozwany nie tylko wykorzystał swoją przewagę kontraktową, ale też nie dopełnił wymaganych od instytucji finansowych obowiązków informacyjnych.

Pozwala to na przyjęcie, że zastrzeżenie denominacji kredytu było sprzeczne z dobrymi obyczajami. Wobec czego, równocześnie rażąco naruszało interesy konsumenta, to stanowiło klauzulę niedozwoloną.

Również, w ocenie Sądu postanowienia umowne dotyczące mechanizmu przeliczania świadczenia kredytobiorcy, zawarte w § 4 ust. 5, § 9 ust. 4 i § 2 pkt 20 regulaminu w zakresie, w jakim przewidują wypłatę środków z kredytu w złotych oraz spłatę raty kredytu kwotą w złotych po Przewalutowaniu zdefiniowanym jako wymiana waluty dokonywana przez bank i za jego zgodą, po obowiązującym w banku w dniu dokonywania wymiany kursie kupna/sprzedaży walut, należało uznać za postanowienia niedozwolone.

Wskazania wymaga, że bez wątplenia pozwanej przysługiwało uprawnienie do ustalania kursu kupna i sprzedaży CHF bez określenia jakichkolwiek zasad ustalenia tego kursu. § 2 pkt 20 regulaminu wskazuje jedynie, że wymiana waluty dokonywana jest po obowiązującym w Banku w dniu dokonywania wymiany kursie kupna/sprzedaży walut. W świetle tej definicji nie można stwierdzić w oparciu o jakie parametry określany był kurs, następnie ogłaszany w tabeli. Tym samym uprawnienie banku do określania wysokości kursu CHF nie jest w żaden sposób formalnie ograniczone, zaś bank może w zasadzie w oparciu o ten zapis dowolnie kształtować swoją tabelę. Powyższe oznacza przyznanie sobie przez bank prawa do jednostronnego regulowania wysokości kwoty wypłaconego kredytu oraz rat kredytu waloryzowanego kursem CHF. Co więcej jednak umowa nie tylko nie określa jak ustalać kursy przeliczeniowe, ale również nie określa, który kurs przeliczeniowy należy w danej sytuacji zastosować, tj. kurs kupna czy sprzedaży, co pozostawia kredytobiorcę w sytuacji całkowitej niepewności co do wysokości swego zobowiązania, ponieważ nawet sprawdzenie kursów obowiązujących w banku w danym dniu nie pozwala ustalić kredytobiorcy wysokości swojego zobowiązania.

Nadto, zastosowanie dwóch różnych kursów wyznaczanych przez bank, których różnica jest nazywana spreadem, w ocenie Sądu, wskazuje na niesprawiedliwe traktowanie przez bank konsumenta, prowadzące do naruszenia interesów konsumenta.

Za sprzeczne z dobrymi obyczajami i wymogiem dyrektywy działania przedsiębiorcy w dobrej wierze, to jest traktowania drugiej strony umowy w sposób sprawiedliwy i słuszny, należycie uwzględniając jej prawnie uzasadnione roszczenia, należy uznać postanowienie, ustalające zastosowanie na danym etapie denominowania kwoty kredytu do waluty obcej, kursu kupna albo kursu sprzedaży, bowiem trzeba zauważyć, iż zastosowanie kursu kupna, niższego niż kurs sprzedaży dla przeliczenia kwoty wykorzystanego kredytu, który konsument otrzymał w złotówkach, powoduje, iż wartość zobowiązania kredytobiorcy, czyli kwota podlegająca zwrotowi wyrażona w CHF jest wyższa, niż byłaby, gdyby do przeliczenia jej zastosowano kurs sprzedaży. Dlatego też, w ocenie Sądu, powyższe postanowienia, przewidujące zastosowanie kursów kupna i sprzedaży ustalonych przez bank w sposób znaczący naruszają równowagę stron, w związku z czym sprzeczne są z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumenta.

W tym miejscu trzeba wskazać, iż ustaleń i ocen dotyczących spełnienia przez powyższe postanowienia umowne przesłanek abuzywności sąd dokonuje według stanu z chwili zawarcia umowy. Oznacza to, jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r. III CZP 29/17, iż przy ocenie abuzywności postanowienia decydujące znaczenie ma nie to, w jaki sposób przedsiębiorca stosuje postanowienie i dla kogo jest to korzystne, lecz to w jaki sposób postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta.

Wobec powyższego, skoro postanowienia dotyczące denominowania kwoty kredytu należało uznać za niedozwolone, w dalszej kolejności rozpatrzenia wymagała kwestia skutków tego stwierdzenia dla bytu umowy. Wskazać trzeba, iż zgodnie z treścią 385¹ § 1 i 2 k.c. postanowienia umowne niedozwolone nie wiążą konsumenta, zaś strony są związane umową w pozostałym zakresie. Wskazówką interpretacyjną jest tu także art. 6 ust. 1 dyrektywy, wskazujący, iż nieuczciwe warunki nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie obowiązywała nadal strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. A zatem, ustawodawca unijny zastrzegł możliwość dalszego obowiązywania umowy, po wyłączeniu nieuczciwych postanowień, pod warunkiem, że może ona nadal obowiązywać bez tych postanowień.

W wyroku z dnia 26 stycznia 2017 r. C-421/14 Trybunał Sprawiedliwości UE wskazał, iż art. 6 dyrektywy ma na celu przywrócenie równowagi między stronami, a nie unieważnienie wszystkich umów zawierających klauzule niedozwolone. Z drugiej jednak strony umowa ta powinna w zasadzie nadal obowiązywać, bez jakiegokolwiek zmiany innej, niż wynikająca z usunięcia nieuczciwych warunków, o ile takie dalsze obowiązywanie umowy jest prawnie możliwe zgodnie z zasadami prawa wewnętrznego.

Jak to również jasno wyjaśniał TSUE w wyroku z dnia 14 czerwca 2012 r. C – 618/10, w razie ustalenia, że umowa nie może dalej obowiązywać, art. 6 ust. 1 dyrektywy należy interpretować w ten sposób, iż sprzeciwia się on przepisowi państwa członkowskiego, który zezwala sądowi krajowemu na uzupełnienie umowy zawierającej niedozwolony warunek umowy poprzez zmianę treści tego warunku. Należy tu, zatem, w ocenie Sądu, zaliczyć takie możliwości ustalenia przez Sąd, po wyeliminowaniu niedozwolonych postanowień określających kurs waluty, wedle którego ma dojść do przeliczenia kwoty kredytu oraz kwot rat kapitałowo – odsetkowych, jakiegoś innego kursu, uznanego za średni, rynkowy, czy sprawiedliwy. Dokonywanie, bowiem, przez sąd krajowy zmian treści nieuczciwych warunków umownych mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy, jakim jest skutek zniechęcający wywierany na przedsiębiorców, aby nie stosowali takich nieuczciwych warunków.

W innym orzeczeniu Trybunał wskazał, iż istnieje możliwość zastąpienia przez sąd krajowy nieuczciwego postanowienia przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym w celu dalszego istnienia umowy (wyrok z dnia 30 kwietnia 2014 r. C – 26/13), wyjaśniając w akapicie 84 wyroku, iż takie ewentualne unieważnienie umowy wywiera co do zasady takie same następstwa jak postawienie pozostałej do spłaty kwoty kredytu w stan natychmiastowej wymagalności, co może przekraczać możliwości finansowe konsumenta i z tego względu nie wywrze skutku odstraszaającego przedsiębiorcę od stosowania niedozwolonych warunków umownych. Należy także mieć na względzie, iż TSUE wskazał, iż chodzi o takie uregulowanie krajowe, które wprost pozwala sądowi krajowemu zaradzić skutkowi nieważności poprzez zastąpienie go przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Oznacza, to zdaniem Sądu, iż w ramach interpretacji art. 6 ust. 1 dyrektywy, ustawodawca krajowy poza stwierdzeniem niezwiązania konsumenta abuzywnym postanowieniem, może, o ile zechce przeciwdziałać skutkom nieważności, ustanowić uregulowanie, zawierające udzielenie kompetencji sądowi do zastosowania określonego przepisu o charakterze dyspozytywnym. Wyżej przytoczone poglądy Trybunału znalazły ostatnio potwierdzenie w wyroku TSUE z dnia 3 października 2019 r., C#260/18.

W polskim systemie prawnym, brak jest jednak takiej normy prawnej spełniającej powyższe cechy, to jest upoważniającej sąd do poszukiwania takiego przepisu dyspozytywnego w razie ustalenia abuzywności danego postanowienia umownego. Bowiem polski ustawodawca poprzestał na wskazaniu w art. 385¹ § 2 k.c., iż jeżeli postanowienie umowne w § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane z umową w pozostałym zakresie.

Poza tym, trzeba wskazać, iż nie można uznać, aby art. 56 k.c. stanowił taką podstawę do poszukiwania innych skutków abuzywności dla umowy, niż te, które wynikają z ar. 385¹ § 2 k.c. Przede wszystkim z treści tego przepisu wynika, jakie skutki wywołuje czynność prawna, a zatem, jakie są czynniki kształtujące treść czynności prawnej, dookreślające ją i znajdujące zastosowanie w razie stwierdzenia, iż w ustalonym stanie faktycznym umowa nie zawiera żadnych postanowień (tak Marek Safjan w "Kodeks cywilny. Komentarz" pod red. K. Pietrzykowskiego). Nie można zatem, zdaniem Sądu dopatrywać się w tym przepisie podstawy do ustalania sposobu postępowania w razie braku skuteczności postanowień umownych. Brak jest również, w ocenie Sądu, takich przepisów o charakterze dyspozytywnym, które mogłyby znaleźć zastosowanie w niniejszej sprawie i regulować relacje stron niniejszego procesu w miejsce niedozwolonych postanowień dotyczących samej indeksacji oraz mechanizmu jej zastosowania. Przepisem takim nie będzie art. 358 § 2 k.c., który pozwala na spełnienie wykonanie zobowiązania wyrażonego w walucie obcej w pieniądzu polskim, zaś ustalenie wartości waluty obcej następuje według kursu średniego ogłaszanego przez NBP z dnia wymagalności roszczenia. Bowiem przepis ten obowiązuje od 24 stycznia 2009 r., zaś powodowie zawarli umowę kredytu wcześniej, w 2007 r. Brak jest zatem możliwości zastosowania przepisu późniejszego, bez wyraźnej podstawy prawnej, a takiej nie ma.

Nie można też zgodzić się z poglądem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 14 lipca 2017 r. II CSK 803/16, iż ustalenie kursu spłaty kredytu udzielonego we frankach może nastąpić na podstawie stosowanego przez analogię art. 41 ustawy Prawo wekslowe, który przewiduje, iż jeżeli weksel wystawiono na walutę, która nie jest walutą miejsca płatności, sumę wekslową można zapłacić w walucie krajowej podług jej wartości w dniu płatności. Powyższy przepis prawa wekslowego nie zawiera bowiem żadnych wskazówek normatywnych, jak ustalić wartość waluty krajowej w dacie płatności. W cytowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy, powołując się na wykładnię tego przepisu przez doktrynę, uznał, iż chodzi o kurs średni ustalany przez NBP. Na taki też kurs, zdaniem Sądu Najwyższego, wskazuje art. 2 ust. 5 ustawy Prawo dewizowe. Zdaniem Sądu, nie jest dopuszczalne ustalenie wpływu abuzywności postanowienia umownego na całość umowy, nie w oparciu o treść normatywną przepisu dyspozytywnego, który miałby znaleźć zastosowanie, lecz o jego wykładnię, takie podejście sprzeczne byłoby z rozumieniem przepisu art. 6 ust. 1 dyrektywy zaproponowanym przez TSUE w powyżej cytowanym orzeczeniu w sprawie C – 26/13.

Ponadto, z orzeczenia TSUE w sprawie C – 26/13 należy, zdaniem Sądu, wyprowadzić wniosek, iż ocena sytuacji konsumenta w razie stwierdzenia nieważności całej umowy winna następować nie wedle stanu z daty zawarcia umowy, lecz z daty ustalania przez sąd abuzywności postanowień umownych oraz skutków tej abuzywności dla możliwości dalszego obowiązywania umowy. Na powyższą konstatację wskazuje, również okoliczność, iż w dacie zawarcia umowy kredytu denominowanego konsument nie uzyskuje od banku żadnego przysporzenia, lecz jedynie zobowiązanie do udostępnienia kwoty kredytu, bo do wypłaty kredytu dochodzi na skutek dyspozycji kredytobiorcy już po zawarciu umowy. A zatem, ocena skutków abuzywności wedle okoliczności istniejących w dacie zawarcia umowy z pewnością nie prowadziłaby do wniosku, iż w tej dacie konsument ma obowiązek zwrotu kwoty świadczonej przez bank, co mogłoby okazać się dla niego niekorzystne. Stwierdzenie przez Trybunał Sprawiedliwości UE, iż ustalenie nieważności całej umowy powodowałoby po jego stronie obowiązek zwrotu części kredytu pozostającej do spłacenia, wskazuje na dopuszczenie przez Trybunał tej możliwości na skutek ustalenia sytuacji konsumenta w dacie dokonywania tej oceny. Zresztą, w kolejnych orzeczeniach Trybunał doprecyzował, że możliwość zastosowania przepisu dyspozytywnego istnieje tylko wówczas, gdy rozwiązanie umowy jako całości naraziłoby konsumenta na szczególnie szkodliwe skutki, wobec czego ten ostatni poniósłby negatywne konsekwencje (wyrok z dnia 7 sierpnia 2018 r. w sprawach C-96/16 i C-94/17).

W niniejszej sprawie, w ocenie Sądu, nie zaistniały takie przesłanki, które pozwoliłyby na wniosek, iż ewentualne doprowadzenie do ustalenia nieważności całej umowy byłoby sprzeczne z interesami powoda, lub negatywnie wpływało na jego sytuację faktyczną lub prawną. Przede wszystkim trzeba wskazać, iż powodowie sami wywodzili swoje roszczenie z nieważności umowy, zaś stanowisko konsumenta jest kluczowe dla oceny korzystności sankcji wynikającej z eliminacji niedozwolonych postanowień umownych.

A zatem, w świetle powyższych rozważań, należy poddać analizie treść umowy stron po wyeliminowaniu z niej abuzywnych postanowień w zakresie denominowania oraz mechanizmu i sposobu dokonania indeksacji pod względem prawnym oraz wpływu na sytuację konsumenta, w sytuacji braku możliwości zmiany przez sąd treści niedozwolonych postanowień, oraz braku przepisu dyspozytywnego, który mógłby znaleźć zastosowanie w miejscu abuzywnych postanowień. Oceny tej, zdaniem Sądu, należy dokonać poprzez odwołanie się do ogólnych zasad prawa cywilnego w zakresie zobowiązań oraz treści czynności prawnych.

Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE, ale także Sądu Najwyższego i doktryny prawa cywilnego należy wysnuć także wniosek, iż, jeżeli postanowienie uznane za niedozwolone określa główny przedmiot lub cel umowy, to co do zasady nie wydaje się możliwe utrzymanie takiej umowy i jest ona nieważna w całości.

Zdaniem Sądu, postanowienia umowne zawarte w ust. 1 i 5.2 umowy oraz w § 2 pkt 20 regulaminu, a dotyczące denominowania kwoty kredytu oraz jego mechanizmu, są postanowieniami odnoszącymi się do istoty i konstrukcji tej umowy, jako umowy, w której zastosowanie mechanizmu przeliczenia kwoty kredytu wyrażonego w walucie obcej w celu ustalenia wysokości świadczenia spełnionego przez bank w walucie krajowej pozwala na osiągnięcie celu gospodarczego stron, to jest zastosowanie oprocentowania ustalanego przez instytucję finansową, funkcjonującą na rynku finansowym dla kredytów udzielanych przez banki w tej obcej walucie, a zatem są to postanowienia określające

główny przedmiot umowy kredytu indeksowanego do waluty CHF, oprocentowania, które, jak to wynikało z treści odpowiedzi na pozew, jest niższe, niż stopa procentowa WIBOR stosowana dla kredytów złotówkowych, bez istotnego uszczerbku dla dochodów uzyskiwanych przez bank z działalności kredytowej.

Zdaniem Sądu, uznać należy, że nie jest możliwe dalsze obowiązywanie takiej umowy, bowiem jej treść będzie naruszać granice swobody umów, zaś taka czynność prawna musi zostać uznana za nieważną z racji sprzeczności z ustawą, polegającą na naruszeniu granic swobody umów (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c.).

Z taką sytuacją mamy do czynienia w przypadku wyeliminowania z umowy kredytu postanowień dotyczących sposobu ustalania kursów po jakich nastąpić ma wypłata kredytu oraz jego spłata. Bez przedmiotowych postanowień wypłata kredytu jest niemożliwa, jako że zgodnie z umową, miała ona nastąpić w złotych (biorąc pod uwagę cel zaciągnięcia kredytu). Jeśli zaś nieznanym jest kurs po jakim kwota kredytu udzielonego we frankach miała zostać wypłacona, to nie można ustalić jaką kwotę kredytu należy wypłacić kredytobiorcom. Ponadto, nawet jeśli byłoby możliwe ustalenie jaką kwotę w złotych powinien wypłacić bank, to nieznanym byłby mechanizm ustalania kursów po jakich kredytobiorcy mieliby następnie spłacać kredyt, jako że również ten mechanizm okazał się abuzywny.

Nie można również uznać, że umowa powinna być wykonywana jako umowa kredytu złotowego, gdyż postanowienia umowy nie wyrażają i nie pozwalają ustalić, po wyeliminowaniu niedozwolonych postanowień dotyczących ustalania kursów walut, kwoty w złotych jaka powinna zostać udostępniona kredytobiorcom.

W tej sytuacji należy przyjąć, że pozostała po wyeliminowaniu postanowień niedozwolonych treść stosunku prawnego nie pozwala na przyjęcie, że strony zawarły ważną umowę kredytu.

Zgodnie z art. 405 kc kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Przepis ten stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego, tj. takiego, w którym ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (art.410§1 i 2 kc).

Skutkiem stwierdzenia nieważności całej umowy było uznanie, że spełnione przez kredytobiorców świadczenia nie miały oparcia w łączącej strony umowie.

Powyższe nie oznacza jednak, że świadczenia kredytobiorcy były w całości nienależne. O świadczeniu nienależnym może być mowa jedynie w sytuacji, gdy spełniane jest bez ważnej i skutecznej podstawy prawnej. Tymczasem powodowie w niniejszej sprawie spełniali świadczenia polegające na zwrocie pozwanemu środków, które wcześniej od niego otrzymali.

Świadczenie ze strony kredytobiorców należy uznać za zwrot wcześniej otrzymanych środków. Jedynie tak mogło być obiektywnie odbierane przez pozwanego. W tej sytuacji nawet wobec uznania umowy za nieważną istnieje podstawa prawna tak dokonanych przesunięć majątkowych. Są to właśnie powołane przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, a ściślej – o zwrocie nienależnego świadczenia. Trzeba zwrócić uwagę, że w przypadku konieczności spełnienia świadczenia na podstawie umowy kredytu i zwrotu świadczenia otrzymanego na podstawie nieważnej umowy kredytu istnieje tożsamość celu świadczenia, tj. zwrotu przez kredytobiorcę środków otrzymanych uprzednio od banku.

W tej sytuacji nawet wobec uznania umowy za nieważną, istnieje więc stosunek prawny, który stanowi podstawę tak dokonanych przesunięć majątkowych. Są to właśnie powołane przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu w części regulującej zwrot nienależnego świadczenia (wykorzystanej kwoty kredytu).

Podkreślić należy, że mający w nich źródło stosunek prawny powstaje z momentem zaistnienia określonych w przepisie przesłanek. Dla jego istnienia nie jest potrzebna jakakolwiek aktywność wierzyciela polegająca np. na wezwaniu do spełnienia świadczenia. Wezwanie takie może jedynie określić, zgodnie z art.455 kc, termin spełnienia

świadczenia, nie ma natomiast znaczenia kreującego zobowiązanie. Brak wezwania ze strony pozwanego do spełnienia świadczenia oznacza zatem jedynie, że nie nadszedł jeszcze termin jego spełnienia. Jednakże art. 411 pkt 4 k.c. jednoznacznie wyklucza możliwość zwrotu świadczenia spełnionego zanim wierzytelność stała się wymagalna.

Wreszcie spełnienie przez bank świadczenia o charakterze pieniężnym oznacza, że ewentualnemu zwrotowi podlega kwota otrzymanego przez kredytobiorcę bez podstawy prawnej świadczenia, nie ma zaś zastosowania zasada surogacji (zob. Roman Trzaskowski, Komentarz do art.406 Kodeksu cywilnego, teza 2, red. J. Gudowski, LEX).

Stąd też świadczenia pieniężne w walucie polskiej ze strony kredytobiorcy na rzecz banku mają swoją podstawę prawną i nie stanowią nienależnego świadczenia do momentu, w którym nie przekroczyły swoją wysokością kwot, które kredytobiorca wykorzystał jako udostępnionych w ramach wykonania nieważnej umowy kredytu.

Uwzględnienie żądania zwrotu świadczeń spełnionych w złotych polskich nie mogłoby nastąpić nawet przy przyjęciu, w ślad za poglądami doktryny i orzecznictwa, tezy o całkowitej odrębności i samodzielności wzajemnych roszczeń stron nieważnej umowy o zwrot spełnionych przez każdą ze stron świadczeń. W pierwszej kolejności, o ile uzasadnienie dla takiej odrębności istnieje w przypadku konieczności zwrotu wzajemnych świadczeń różnego rodzaju, to nie wydaje się istnieć w sytuacji, w której świadczenia obu stron miały charakter pieniężny, a co więcej – były ukształtowane w nieważnej umowie jako odpowiadające sobie świadczenie określonej kwoty i jej późniejszy zwrot. Ponadto w orzecznictwie nie sposób nie zauważyć również istnienia odmiennych poglądów. Między innymi w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 8 marca 2013 r., sygn. V ACa 1003/12 wskazuje się, że w sytuacji gdyby umowa kredytowa okazałaby się nieważna to kwestią sporną mogłaby być jedynie różnica pomiędzy kwotą oddaną kredytobiorcy do dyspozycji a kwotą zwróconą przez kredytobiorcę. Podobny pogląd wyrażony został również w wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 17 stycznia 2018 roku, sygn. I ACa 1439/17, który stwierdził, że „zgodnie z powołanym już art. 69 prawa bankowego bank oddaje do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych, a kredytobiorca zobowiązuje się do ich zwrotu wraz z odsetkami oraz zapłaty prowizji. Nie oznacza to jednak, jak chce skarżący, że w razie wzajemnego zwrotu świadczeń bank zobowiązany jest zwrócić spłaconą już część kredytu. Udzielenie kwoty kredytu jest świadczeniem banku i w sytuacji zwrotu świadczeń to on powinien otrzymać całą świadczone kwotę a nie zwracać to, co zdążył kwestionujący umowę klient uiścić w ramach spłaty.”

W ocenie Sądu, konsument nie może być uprawniony do żądania zwrotu całości spełnionych przez siebie świadczeń bez równoczesnego przeprowadzenia wzajemnych rozliczeń stron. Tego wymagają ogólne reguły słuszności i uczciwości. Rolą mających zastosowanie w niniejszej sprawie przepisów jest bowiem ochrona konkretnego konsumenta przed niekorzystnymi dla niego skutkami nieuczciwych i nierzetelnych działań przedsiębiorcy, nie zaś wymierzanie przedsiębiorcy swoistego rodzaju kary finansowej połączonej z równoczesnym niesłusznym wzbogaceniem konsumenta. Jeśli rezultat ich zastosowania prowadzi do takich skutków, to wymaga korekty z odwołaniem do przewidzianych w systemie klauzul generalnych. Ostatecznym wyrazem takiego stanowiska ustawodawcy jest treść art.5 kc przewidująca, że ochrona nie przysługuje wykonywaniu prawa podmiotowego, jeśli jest to sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Stąd też świadczenia pieniężne ze strony kredytobiorców na rzecz banku mają swoją podstawę prawną i nie stanowią nienależnego świadczenia do momentu, w którym nie przekroczyłyby swoją wysokością kwot, które kredytobiorcy otrzymali od banku.

Jak to zostało ustalone, powodowie faktycznie od banku otrzymali kwotę 6 400 000 zł, natomiast do 8 lutego 2018 r. spłacili kwotę 2 717 019,06 zł, co prowadzi do oddalenia roszczenia o zapłatę.

W związku z przegraniem przez powodów sprawy w całości, sąd obciążył ich obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanego całości poniesionych przez niego kosztów, na które składa się minimalne wynagrodzenie adwokata w kwocie 15 000 zł oraz 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Mając powyższe na uwadze należało orzec jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

(...)

- (...)

- (...)